

Training & Seminar

:: ทิศทางของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ::

รายละเอียดการสัมมนาเรื่อง ทิศทางของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขานิติศาสตร์ และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ณ ห้องแกรนด์โตมอนต์ บอลรูม ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในวันที่ 28 และวันพฤหัสบดีที่ 29 มีนาคม 2550 เวลา 08.00 - 16.30 น.

กำหนดการ

วันพุธที่ 28 มีนาคม 2550

- 07.00 - 09.00 ลงทะเบียน รับเอกสาร และรับประทานอาหารว่าง
- 09.00 - 09.15 พิธีเปิดการประชุมโดย นายชาญชัย ลิขิตจิตถะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวรายงานโดย ศาสตราจารย์ (พิเศษ) จรัญ ภักดีธนากุล ปลัดกระทรวงยุติธรรม
- 09.15 - 09.45 ปาฐกถาพิเศษโดย รศ. นรนิติ เศรษฐบุตร ประธานสภาวิจัยรัฐธรรมนูญ
- 09.45 - 12.00 การอภิปราย เรื่อง " ทิศทางและกระบวนการของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ " นายวิชา มหาคุณ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นายสวศรีย์ สัตยธรรม สมาชิกสภาวิจัยรัฐธรรมนูญและกรรมการการเลือกตั้ง นายอภัย พิมพิไลชน อดีตประธานฝ่ายนิติบัญญัติ นายเสรี สวรรคตภานนท์ รองประธานสภาวิจัยรัฐธรรมนูญ ดำเนินรายการโดย รศ. ศรีวิชา เจริญพานิช เลขาธิการผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- 12.00 - 13.00 พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 16.30 การประชุมกลุ่มย่อย
- กลุ่มที่ 1 ว่าด้วยที่มาของนายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส. ส.) และพรรคการเมือง
- กลุ่มที่ 2 ว่าด้วยเรื่องสมาชิกวุฒิสภา (ส. ว.)
- กลุ่มที่ 3 ว่าด้วยที่มาและบทบาทขององค์กรอิสระ
- กลุ่มที่ 4 ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ
- กลุ่มที่ 5 ว่าด้วยศาลและการตรวจสอบ
- กลุ่มที่ 6 ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติในการสร้าง และปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

กำหนดการ

วันพฤหัสบดีที่ 29 มีนาคม 2550

- 08.00 - 09.00 ลงทะเบียนและรับเอกสาร
- 09.00 - 10.30 การอภิปราย เรื่อง " เนื้อหาที่ควรจะเป็นของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ " ศาสตราจารย์ (พิเศษ) จรัญ ภักดีธนากุล ปลัดกระทรวงยุติธรรม นายคณิน บุญสุวรรณ อดีตสมาชิกสภาวิจัยรัฐธรรมนูญ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินรายการโดย ดร. ปริญญา เทวานฤมิตรกุล อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 10.30 - 10.45 พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 - 12.00 ดำเนินการอภิปราย (ต่อ) และตอบข้อซักถาม
- 12.00 - 13.00 พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 15.00 สรุปผลการประชุม
- กลุ่มที่ 1 ว่าด้วยที่มาของนายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส. ส.) และ พรรคการเมือง
- กลุ่มที่ 2 ว่าด้วยเรื่องสมาชิกวุฒิสภา (ส. ว.)
- กลุ่มที่ 3 ว่าด้วยที่มาและบทบาทขององค์กรอิสระ
- กลุ่มที่ 4 ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ
- กลุ่มที่ 5 ว่าด้วยศาลและการตรวจสอบ
- กลุ่มที่ 6 ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติในการสร้าง และปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ
- ดำเนินรายการโดย ดร. กิตติพงษ์ สุมิพันธ์ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขานิติศาสตร์
- 15.00 - 15.15 พิธีปิดการประชุม โดย ศ. ดร. โกเมน กัทธภิรมย์ ข้าราชการบำนาญอดีตอธิการสูงสุด

สาระสำคัญ การสัมมนาเรื่อง " ทิศทางของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ " มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้ กระทรวงยุติธรรมโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม ร่วมกับคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขานิติศาสตร์ และสำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายเพื่อให้วิเคราะห์จุดอ่อนรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาในอดีตและร่วมกันเสนอความเห็นร่างรัฐธรรมนูญฉบับอีกทีเพื่อนำไปประมวลผลประกอบการพิจารณาเสนอแนวทางการร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

นายชาญชัย ลิขิตจิตถะ

กล่าวว่าการประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติครั้งนี้ ถือเป็นโอกาสที่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงทิศทางรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งจะมีการประชุมกลุ่มย่อยถึง 6 กลุ่ม และประมวลปัญหาและอุปสรรคของรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ที่ผ่านมาในอดีตนำมาวิเคราะห์หาวิธีปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่ การกำหนดรูปแบบของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ จึงมีความสำคัญต่อประชาชนและประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งด้านการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้มีความเสมอภาคและได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญยังต้องคำนึงถึง การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และมีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น รวมถึงปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพโดยรัฐต้องคำนึงถึงความเห็นประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีปัญหาหลายประการทั้งเรื่องการดำเนินงานของรัฐที่เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวงประชาชน ปัญหาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองปัญหาด้านการศึกษาทั้งในด้านการเมืองและกฎหมาย ดังนี้

การร่างรัฐธรรมนูญครั้งนี้ กระทรวงยุติธรรมจึงตระหนักถึงความสำคัญ และจำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมกันในการร่างรัฐธรรมนูญและพัฒนาภาคไทย เพื่อให้ประเทศไทยมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบ

สำหรับการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องคำนึงถึงหลักการ 4 ข้อ คือ

1. การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการกระจายอำนาจ
2. สถาบันการเมือง รวมถึงพรรคการเมืองต่าง ๆ จะต้องออกแบบให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้สถาบันการเมืองสามารถเป็นหลักในการพัฒนาประชาธิปไตยไปสู่ทางที่เหมาะสม
3. องค์การตรวจสอบอิสระและศาล มีความสำคัญที่จะต้องระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ รวมถึงการตรวจสอบนักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งองค์การเหล่านี้ต้องมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่นผู้ใด องค์การหนึ่งองค์กรใด และ
4. การติดตามผลและการประสานงานการรับฟังความคิดเห็น เพื่อเป็นการทบทวนผล การดำเนินงานและรับฟังความคิดเห็นนำไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

นายณัติ เศวตธูปบุตร

กล่าวว่า การร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ หากดูที่ 3 ปัจจัย คือ

ปัจจัย 1 ปัจจัยตัวบุคคล ผู้ที่มาเป็นสภาร่างรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ ล้วนเป็นผู้ที่มีประสบการณ์หลายส่วน เป็นบุคคลที่ประชาชนเลือกเข้ามา และหลายคนเป็นผู้ที่เคยผ่านการเลือกตั้งของประชาชน เช่น อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา หลายคนมาจาก ทหาร ตำรวจ แต่ส่วนมากเป็นพลเรือน และบุคคลในกระบวนกาศยุติธรรม ศาล และกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งบุคคลต่างๆเหล่านี้เชื่อได้ว่ารู้จักประชาธิปไตยและเข้าใจประชาธิปไตยเพียงพอ คง ไม่ไปนิยมระบอบอื่นเมื่อดูปัจจัยตัวบุคคล จึงเชื่อได้ว่าทิศทางไปทางประชาธิปไตยเป็นหลัก

ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยสภาวะแวดล้อม ซึ่งการเมืองไทยหลังปี 2549 เป็นการเมืองที่ไม่ปกติ ขณะที่การเมืองโลกมุ่งสู่ความเป็นประชาธิปไตย โดยจะเห็นได้ว่าประเทศที่ไม่เจริญหรือเจริญช้า ต่างเป็นเพราะมีระบอบประชาธิปไตยช้า ประเทศไทยต้องติดต่อกับประเทศอื่น ๆ และสภาวะปัจจุบัน การรับรู้อาสา การวางขวาง ง่ายตาย ความเห็นต่าง ๆ ของปรากฏได้ตามสื่อและช่องทางต่าง ๆ และประเทศไทย ก็ต้องการความเจริญ ดังนั้น ทั้งการเมืองในประเทศและการเมืองโลก เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญถึงทิศทางของการร่างรัฐธรรมนูญครั้งนี้ว่าต้องเป็นประชาธิปไตย

ปัจจัยที่ 3 กติกาในการร่างรัฐธรรมนูญครั้งนี้คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ให้คำมั่นชัดเจนว่า ให้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของประชาชนทุกชั้นตอน และยังกำหนดว่า สุดท้ายต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของประชาชนด้วยว่า จะเห็นชอบหรือไม่ กติกาเหล่านี้จะทำให้การร่างรัฐธรรมนูญครั้งนี้ไม่ไปเป็นประชาธิปไตยได้อย่างไร

เมื่อดูปัจจัยครบทั้ง 3 ข้อ ก็ชี้ไปในทิศทางเดียวกันที่ยืนยันได้ว่าเป็นประชาธิปไตยจึงเชื่อได้ว่ารัฐธรรมนูญใหม่จะช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการร่างรัฐธรรมนูญจะมีทิศทางในการแก้ปัญหาทางการเมืองของบ้านเมือง

นายวิชา มหาคุณ

กล่าวว่า ตนไม่ใช่ร่างรัฐธรรมนูญและไม่ใช่มุขีเขี้ยวขลุ่ยในการร่างรัฐธรรมนูญ แต่มาร่างรัฐธรรมนูญ เพราะอุบัติเหตุ ของตลาดการวิวัฒน์ ยืนยันว่าการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ไม่มีธงล่วงหน้า แต่เป็นการร่างเพื่อแก้ปัญหา ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งสร้างความเข้มแข็งให้รัฐบาลขององค์กรตรวจสอบทุกแหงหรือเข้มแข็งเสียงอำนาจเงิน การผูกขาดทางเศรษฐกิจ และการคอร์รัปชั่นซึ่งนโยบายสามารถซื้อประเทศไทยได้ มีการใช้อำนาจเกินขอบเขตบริหารราชการแผ่นดินเหมือนบริวารบริษัท และการไม่ยอมให้แก้ไขรัฐธรรมนูญจนต้องยกเลิกเงินล้มและปฏิวัติ ทั้งนี้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 จะเพิ่มอำนาจประชาชน ลดอำนาจรัฐ และเพิ่มอำนาจการตรวจสอบ ขณะที่สิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะ ได้รับการรับรองและคุ้มครองอย่างจริงจัง ไม่ใช่เขียนเอาไว้ให้สวยหรู และระบบการเลือกผู้แทนประชาชน ในอดีตไม่ใช่ประชาธิปไตย เพราะประชาชนถูกต้อนให้ไปลงคะแนน จากนั้นผู้แทนประชาชน ก็ถือว่ามีสิทธิขาดกระทำการแทนประชาชนได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะกินสินบน วางแผนคอร์รัปชั่น โดยประชาชนทำอะไรไม่ได้ จึงต้องทำให้ประชาชนรู้ว่าการเลือกตั้งไม่ใช่สิ่งเดียวที่เป็นประชาธิปไตย แต่ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาได้ตลอดเวลา ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญปี 2550 จะกำหนดให้มีส่วนร่วมแสดงออก และเรียกร้อง ในทุกขงชน เพื่อให้ผู้ที่ได้รับมอบเลือกร้อนนอกจากนี้จะมีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองผู้แทนประชาชนที่ปกป้องผลประโยชน์ให้แก่ประเทศและประชาชนด้วย

นางสดศรี สัตยธรรม

กล่าวว่า ต้องการให้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทำประชามติจากองค์กรของตนเอง เช่น การโอนอำนาจการพิจารณาไปเหลือไปแดง ในการเลือกตั้ง ให้เป็นอำนาจของศาล ซึ่งตนเห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว แต่ศาลต้องสอบถาม และตรวจสอบงานของหน่วยงานก่อนว่า มีความพร้อมหรือไม่ที่จะรับเรื่องดังกล่าวมาพิจารณา เพราะที่ผ่านมาศาลมีคดีมากมายเข้าสู่ระบบ ดังนั้น การรับพิจารณาไปแดงไปแดง ต้องเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี และที่สำคัญต้องถามความเห็นของคนในองค์กร ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่เคยเห็นอำนาจการพิจารณาไปแดงไปแดง เพราะที่ผ่านมา คณะกรรมการการเลือกตั้งถูกฟ้องร้องดำเนินคดีจากผู้ที่แพ้การเลือกตั้ง เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ใบแดง ต้องยอมรับว่าเมื่อมีการเลือกตั้งต้องมีผลแพ้ชนะ คนที่แพ้ก็คิดว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ให้ความเป็นธรรมก็ฟ้องร้อง แต่ถ้าศาลเป็นผู้พิจารณาแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งทุกอย่างจะเข้าสู่ระบบมีกระบวนการใดส่วน ตั้งแต่เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งนอนไม่เคยหลับเพราะกลัวจะถูกฟ้องร้อง ถ้าตัดสินไปแล้วเขาคิดว่าไม่ผิด ไม่ยุติธรรมก็เสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องดำเนินคดี แต่ถ้าศาลมีอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับการเมืองมากเกินไป ก็กลัวว่าประชาชนจะตำหนิศาลได้เหมือนคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายอุทัย พิมพ์ใจชน

กล่าวว่า การร่างรัฐธรรมนูญจะต้องกำหนดทิศทางให้ชัดเจนคือ ต้องร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อแก้ปัญหาในอดีต และร่างรัฐธรรมนูญให้ก้าวไปสู่นาคต โดยขั้นตอน การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต้องทำอย่างจริงจัง ซึ่งขอยกตัวอย่างประเด็นที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องจบปริญญาตรี ที่เป็นผลมาจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่เห็นว่าผู้แทนราษฎรถือเป็นเงาสหของประชาชน การเลือกตั้งในกรุงเทพฯ ได้ผู้แทนเป็นด็อกเตอร์ แต่ในต่างจังหวัดนักรณรงค์หมอลำก็เป็นผู้แทนประชาชน ได้ซึ่งผู้แทนประชาชน ที่ดีจึงต้องวัดจากคนเลือก ไม่ใช่ดีหรือไม่ดีในมุมมองของผู้พิพากษาหรืออัยการ ถ้าเลือกผู้แทนประชาชนไม่ได้เข้ามา ราษฎรจะปลดเอง หรือถ้ารับไม่ได้คงปฏิวัติกันอีก เช่นประเทศอิตาลีมีปัญหาความไม่สงบ ช่างกินตายทุกคน โดยสิ่งนี้นำมาแก้ปัญหาหรือ จัดให้มีการเลือกตั้ง ดังนั้น เราจึงไม่ต้องกลัวว่าประเทศจะไปไม่รอด เพราะไม่เคยมีประเทศใดไปไม่รอดเพราะประชาธิปไตย

นายเสรี สุวรรณภานนท์

กล่าวว่าทิศทางของบ้านเมืองและรัฐธรรมนูญว่า สถานการณ์บ้านเมืองต้องได้รับการแก้ไขกระบวนการทางศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณของศาลได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ปัญหาขององค์กรอิสระตัวอย่าง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรทบทวนอิสระดำเนินการให้ไปเหลือไปแดงของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งไม่มีกฎหมายมารองรับในเรื่องของการละเมิดอำนาจศาล คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจเองแต่ต้องใช้อำนาจทางศาล ซึ่งในการร่างรัฐธรรมนูญทิศทางจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับศาล การเมืองไม่ใช่เรื่องของสองบวกสองเท่ากับสี่ อะไรก็ตามที่ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องจริงๆ แล้วมองได้ไกลกว่า ปัญหาเรื่องของนักการเมืองที่หาผลประโยชน์ให้ตัวเองต่อนำไปเขียนในรัฐธรรมนูญ ย่าบอกว่าประชาชนรู้หรือไม่ ปัญหาเรื่องการยกวาง จะต้องส่งร่างให้ประชาชนทำประชามติ แต่ก่อนส่งร่างต้องเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้ พร้อมความคิดเห็นว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่เท่าไรต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อย่างไร แล้วจึงค่อยส่งให้ประชาชนดู โดยต้องอย่าถูกประชาชน

ทิศทางของรัฐธรรมนูญ นำเป็นห้วงบ้านเมืองเป็นการต่อสู้ของนักการเมืองที่มีอำนาจอยู่ในเมือง ควรให้ความสำคัญที่นำไปสู่เงื่อนไขของสถานการณ์บ้านเมืองที่จะเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่นการพิจารณา คดีขบพรรค เพราะถ้าไม่มีการขบพรรค นักการเมืองก็ ไม่กล้าทำคดีหรือ ยากให้มีการเลือกตั้ง แต่ถ้าพรรคการเมือง ถูกขบ กระบวนการในการขบพรรค กรรมการบริหารพรรคการเมืองจะถูกห้ามลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยหรือไม่ ซึ่งกระบวนการไม่เอารัฐธรรมนูญจะรุนแรง มีฉะนั้นรัฐธรรมนูญจะตกไป ไม่เป็นเสียงประชามติของประชาชนทั้งประเทศ ประชาชนจึงต้องตระหนักให้มกติดกทางสังคมเป็นเหตุการณ์ที่ควรได้รับการแก้ไข ซึ่งคณะผู้พิมพ์ใจชน ได้ชี้ไว้ชัดเจนว่าต้องมีการเลือกตั้งซึ่งเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหามันเมืองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นกลไกที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อถูกปฏิรูปทางการเมือง โดยกำหนดอำนาจหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหามันเมืองอย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงหลายองค์กร กระบวนการที่มีอำนาจ แต่ใช้อำนาจในทางมิชอบ จึงเกิดการแทรกแซงองค์กรต่างๆ ทางรัฐธรรมนูญ แต่ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะถูกเลิกทิ้ง แต่กลไกของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธ ศักราช 2540 กระบวนการเป็นผลสืบเนื่อง ตัวอย่างเช่นมีนักการเมืองจำนวนมากถูกดำเนินคดีอย่างไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งในรัฐธรรมนูญชั่วคราวมาตรา 26 จะต้องร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เทียบเคียง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ว่ามีความต่างและให้เหตุผลอย่างไร

ถ้าต้องการให้ประชาชนมีความเชื่อถือ ต้องยอมรับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เสียก่อนซึ่งถ้า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กลับมาแก้ไขเพิ่มเติมปี 2540 ประชาชนจะรู้สึกว่าเป็นรัฐธรรมนูญของประชาชนที่เคยร่างมาแล้ว แต่ที่มีปัญหาเกิดจากการแทรกแซงของนักการเมือง ก็จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยเพื่อจะได้เป็นฉบับประชาชน

บทสรุป ประชาชนทั้งประเทศคือผู้ที่ต้องตัดสินใจในทิศทางของบ้านเมืองว่าจะเอาอย่างไร หลังจากนั้นรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะทำให้บ้านเมืองสงบ นักการเมืองจะต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยส่งรัฐธรรมนูญการเมือง ซึ่งคนที่จะเขียน เรื่องรัฐธรรมนูญการกำหนดคงไม่ให้องค์กรนั้นเขียนเองปัญหาที่เกิดขึ้นควรจะได้รับแก้ไข ดูสถานการณ์แท้จริงคืออะไรแล้วมาแก้ไขแต่ต้องนำความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่มาตัดสิน

อาจารย์รัฐ กักตันทกุล

กล่าวถึงเนื้อหาสาระของร่างรัฐธรรมนูญต้องได้ข้อยุติโดยเร็วจากรัฐธรรมนูญปี 2540 เป็นหลักหาบทสรุป ณ เวลานี้ รัฐธรรมนูญปี 2540 ได้นำแสดงหลักพื้นฐานที่ดี ของบ้านเมืองเรา มีส่วนผิดพลาดก็เพียงเล็กน้อย สาเหตุมาจากพฤติกรรมของคนที่ยึดจริยธรรมและผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ของชาติ กล่าวโดยสรุป คือ สาระของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นการต่อยอดหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญปี 2540 มาตราไหนเหมือนรัฐธรรมนูญปี 2540 ก็ผ่านไปอย่างรวดเร็ว

ประเด็นที่จะต้องแก้ไข

- ฝ่ายบริหารที่เข้มแข็งเกินไป จึงให้อำนาจลดลงแต่ไม่ได้ลดลงจนทำงานไม่ได้ เช่น ลดจำนวน ส.ส. ในการเสนอนิติบัญญัติออกไปบ้าง ใจนายรัฐมนตรี
- ระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รัฐธรรมนูญปี 2540 วางไว้อย่างดีแล้ว แต่ถูกบิดเบือนไปจะทำให้ระบบตรวจสอบการทำงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงต้องปรับปรุงให้ระบบตรวจสอบกลับมาใช้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- สิ่งที่รัฐธรรมนูญปี 2540 ได้สร้างไว้แล้วในประวัติศาสตร์ เปลี่ยนระบอบ ประชาธิปไตยแบบตัวแทนมาเป็นแบบการมีส่วนร่วม แต่ยังไม่เคยเกิดขึ้นจริงจึงต้องทำให้เป็นความจริง เช่น ลดจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเหลือ 20,000 รายชื่อครอบคลุมไปถึงส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น
- เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นในหมวด 7 เพื่อปิดจุดอ่อนรัฐธรรมนูญปี 2540 โดยสร้างการเมืองภาคพลเมืองและไม่ให้การเมืองแทรกแซงการทำงานขององค์กรอิสระได้
- จริยธรรมคุณธรรมทางการเมืองการบริหารงานของนักการเมืองและข้าราชการประจำตามรัฐธรรมนูญ ปี 2540 มาตรา 70 ไม่เคยมีการใช้เลย ไม่มีนักการเมืองการแสดงความรักชาติโดยการ ลาออกเลย กลับกันเกิดเป็นวัฒนธรรมว่าคนที่ลาออกเป็นคนอ่อนแอทางการเมือง ประชาชนจำนวน 80% เห็นว่าให้เพิ่มส่วนนี้ เข้าไปเป็นหมวด 13 จริยธรรมนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีเนื้อหาสาระที่ดีกว่าเดิม แต่มีที่มาแตกต่างจากรัฐธรรมนูญปี 2540 คือมีที่มาไม่ได้เท่ารัฐธรรมนูญ ปี 2540 แม้เนื้อหาจะดีกว่า แต่ความยั่งยืนต้องทำให้กระบวนการต่อเนื่อง เมื่อรัฐธรรมนูญ ปี 2550 ใช้แล้วก็ในช่วงเปลี่ยนผ่านการเมืองช่วงที่ 2 จึงอยากให้มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่อีกโดยประชาชน เป็นกระบวนการใหม่ จะได้รัฐธรรมนูญ ปี 2551 ที่สมบูรณ์ทั้งที่มาและเนื้อหา

นายคณิน บุญสุวรรณ

กล่าวว่า รัฐธรรมนูญปี 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุด เพราะมีทั้งการสร้างเสถียรภาพให้รัฐบาลและมีระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง รวมทั้งมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่ก็เกิดปัญหาเป็นเพราะ ไม่มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ดังนั้น หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ขอให้เขียนบทเฉพาะกาลบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาล ออกกฎหมายลูกและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้เสร็จสิ้นภายในเวลา 2 ปีหลังการเลือกตั้ง หากทำไม่สำเร็จ ก็ต้องยอมสละเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ เพราะถือว่าทำหน้าที่ไม่สำเร็จ อย่างไรก็ตาม ส่วนตัวแล้วมองว่า 4 เดือนของการร่างรัฐธรรมนูญทำให้เกิดช่องว่างให้นักการเมืองเข้ามาหาประโยชน์จาก กรมการกงรับ ประมวลรายจ่าย และยังเป็นหลักเกณฑ์ทำให้ประเทศไม่เดิน ไปข้างหน้า นอกจากนี้ การที่รัฐธรรมนูญใหม่จะเสนอให้มีการเพิ่มองค์กรอิสระ และให้สมาชิกวุฒิสภาจากการแต่งตั้ง ก็อาจเป็นการสร้างตำแหน่งใหม่ ซึ่งจะเพิ่มช่องทางนำไปสู่ผลประโยชน์ทับซ้อน

นายวรเจตน์ ภาคีรัตน์

กล่าวว่า รัฐธรรมนูญไม่ควรกำหนดให้มีการนิรโทษกรรม เพราะจะเป็นการกำหนดความผิดทางการเมืองให้เป็นความผิดทางอาญา โดยองค์กรที่จะตัดสินว่าถูกหรือผิดควรเป็นศาล หากมีการใช้อำนาจโดยสุจริตแต่เกิดข้อผิดพลาดบกพร่อง ก็สามารถชี้แจงต่อผู้ตัดสินศาลได้ จึงไม่ควรสร้างรอยด่างให้รัฐธรรมนูญด้วยการกำหนดเรื่องการนิรโทษกรรมไว้ เพราะขัดแย้งกับหลักประชาธิปไตย สำหรับข้อเสนอที่จะให้มีการกำหนดความผิดของนักการเมืองฐานทรยศต่อชาติและความไร้ความไว้วางใจของประชาชน ขอตั้งข้อสังเกตว่ากฎหมายดังกล่าวจะถูกนำไปเป็นเครื่องมือต่อรองทางการเมือง อีกทั้งความไว้วางใจของประชาชนก็แปลความหมายได้หลายรูปแบบ รวมถึงประชาชนซึ่งแตกเป็นหลายกลุ่มหลายความเห็น ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดมาตรา 7 ขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อต่อช่องว่างของกฎหมายลายลักษณ์อักษร แต่ถึงไม่มีมาตรา 7 ก็จะมีวิธีการแก้ปัญหาอื่น เติมเต็มขึ้นมาได้ด้วยตัวเอง ดังนั้น การร่างรัฐธรรมนูญให้ทางออกของการแก้วิกฤตด้วยประมุข 7 องค์กรมาประชุมเพื่อแก้ปัญหา อาจเป็นเงื่อนไขนำไปสู่ภาวะวิกฤต เพราะอาจมีการเรียกร้องมีการต่อรองจากกลุ่มผลประโยชน์ให้ประมุข 7 องค์กรออกมาทำหน้าที่ ในภาวะที่ไม่ได้เกิดวิกฤตอย่างแท้จริง โดยส่วนตัวมองว่าการร่างรัฐธรรมนูญควรเป็นการวางกลไกเพื่อปกครองประเทศ มากกว่าการกำหนด หรือสร้างอำนาจที่ไม่เป็นดลยภาพอย่างไรก็ตาม หากมีการหวั่นเกรงว่า พรรคการเมืองจะเป็นใหญ่เหนือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหมือนในอดีตก็ควรร่างกฎหมายออกแบบให้พรรคการเมืองเป็นประชาธิปไตย ส่วนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แท้จริงเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศไทย ความถี่ 400 คน แต่ที่ผ่านมามีการต่อรองทางการเมือง ทำให้เกิดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 400 ที่นั่ง และเพิ่มสัดส่วนปาร์ตี้ลิสต์เข้ามาอีก 100 คน ดังนั้นหากจะมีการแก้ไขจึงอยากให้อำนาจที่สัดส่วนประชากรเป็นหลัก ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปาร์ตี้ลิสต์ก็ไม่อยากให้อยู่เล็ก เพราะจะนำสู่การพัฒนาพรรคการเมืองในอนาคต แต่ควรไปแก้กฎหมายในจุดที่บกพร่องเท่านั้น สำหรับสมาชิกวุฒิสภาถ้าไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ก็ไม่ต้องมีเลยดีกว่า เพราะจะทำให้สมาชิกวุฒิสภาห่างจากประชาชนอีกทั้งยังเป็นไปไม่ได้ที่จะทำให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นกลางทางการเมือง

การนำผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมฟังการสัมมนามาใช้ในการปฏิบัติงาน

นำแนวความคิดเห็นและการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาเป็นฐานข้อมูลในการบริการวิชาการแก่สมาชิก รัฐบาลและเพื่อนำเสนอความคิดเห็นไปประมวลผลประกอบการพิจารณาเสนอแนวทางการร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

.: เอกสารประกอบ

.: ผู้เข้าร่วม

1. นางสาวนารัตน์ นพคุณ	วิทยากร 7ว .
2. นายนพดล นัยจัญ	นิติกร 6
3. นายอริยวิทย์ แก้วเกาะสะบ้า	วิทยากร 5
4. นางสาววินวิภา สุขสวัสดิ์	นิติกร 4
5. นายแดนชัย ไชวิเศษ	นิติกร 4

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
Webmaster: บขราภรณ์ อัครนิริยานนท์